

Naam:	Protocol pesten
Verantwoordelijke	Intern Begeleider
Geëvalueerd	Volgens kwaliteitskalender

Doel:

Binnen onze school werken we met de sociaal emotionele methode Kwink. Deze methode gaat er vanuit dat pestgedrag om een preventieve aanpak vraagt waarbij het sociaal-emotioneel leren van de groep de hoogste prioriteit krijgt. Dat leidt tot een veilige, sterke en positieve groep waarin pestgedrag niet voorkomt.

Als school vinden we het belangrijk om naast de methode voor kinderen en ouders een pestprotocol te hanteren.

We streven als school naar een klimaat waar kinderen zich veilig en geborgen voelen. Wij accepteren het daarom niet dat er kinderen op onze school gepest worden.

Dit betekent dat we pesten serieus aanpakken. Wij doen er daarom allereerst alles aan om pesten te voorkomen. Een essentieel onderdeel van dit programma zijn de wekelijkse lessen waarbij allerlei sociale aspecten in de groep aan de orde komen. Kinderen krijgen daarbij inzicht in het ontstaan en voorkomen van pestgedrag, het omgaan met ruzies en het oplossen van conflicten.

Ondanks het feit dat ons handelen in eerste instantie gericht is op het voorkomen van negatief gedrag, komt pesten natuurlijk ook op onze school voor.

Signaleren

Pesten gebeurt meestal niet in het zicht van de volwassenen. Het signaleren van pestgedrag kan in sommige gevallen heel moeilijk zijn.

Signalen van pesterijen kunnen o.a. zijn

- Iemand bij een bijnaam noemen ipv de eigen naam
- zogenaamde leuke opmerkingen maken over een klasgenoot
- een klasgenoot voortdurend ergens de schuld van geven
- briefjes doorgeven
- beledigen
- opmerkingen maken over kleding
- isoleren
- buiten school opwachten, slaan of schoppen
- op weg naar huis achterna rijden
- naar het huis van het slachtoffer gaan
- bezittingen afpakken
- schelden of schreeuwen tegen het slachtoffer
- digitaal pesten

En in de thuissituatie:

- geen zin om naar school te gaan
- vage klachten
- slecht slapen
- niet meer bij bepaalde vriendjes willen spelen

De grootste kans dat pestgedrag gesignaleerd wordt, is wanneer kinderen het zelf, of onderling, durven te signaleren. Een belangrijke stelregel daarbij is dat kinderen weten dat het inschakelen van een ouder of een leerkracht niet wordt opgevat als klikken, maar dat je natuurlijk altijd hulp mag vragen als je wordt gepest, wanneer iemand anders wordt gepest, of als je ruzie met een ander hebt en je er zelf niet uit komt.

We hanteren een vijfsporenaanpak

Zodra wij signaleren dat kinderen worden gepest hanteren wij een duidelijke aanpak. Hieronder vindt u een beschrijving van deze aanpak.

De vijfsporen aanpak bestaat uit:

hulp aan het gepeste kind
hulp aan de pester
hulp aan de zwijgende middengroep
hulp aan de leerkracht
hulp aan de ouders

Stappen van aanpak

1. Stelling nemen

Op onze school zijn duidelijke omgangsregels en afspraken. In de eerste week van elk schooljaar worden de regels binnen de groepen besproken en worden er indien gewenst ook specifieke afspraken per groep gemaakt. Leerlingen en teamleden spreken daarbij af dat iedereen medeverantwoordelijk is voor de goede sfeer in de groep en op school.

In het verlengde daarvan ondertekenen kinderen van groep 4 t/m groep 8 de eerste schoolweek een protocol waarin de (gewenste) afspraken staan en waarin ook duidelijk wordt aangegeven dat pesten niet wordt geaccepteerd¹. Dit protocol (lijst met afspraken) wordt opgehangen in de klas.

Op het moment dat pestgedrag wordt gesignaleerd neemt de leerkracht duidelijk stelling: pesten wordt niet geaccepteerd! Vervolgens probeert hij zicht te krijgen op het pestgedrag. In welke mate komt het voor? Wat was de oorzaak? Wie zijn er bij betrokken.

2. Gesprek no-blame-methode

Een stapje te ver gaan of te weinig rekening houden met een ander, is iets dat bij het opgroeien hoort. Kinderen experimenteren nu eenmaal met hun relaties en zijn op zoek naar de grenzen. Soms gaan zij dan (onbewust) wel eens te ver. Kinderen moeten ook de kans krijgen hun fout te herstellen en het goed te maken. In een gesprek kan excuus worden aangeboden en het conflict worden uitgesproken. Het uitgangspunt in deze fase is: de leerkracht biedt altijd hulp aan de leerling die gepest wordt en begeleidt de leerling die pest naar positief gedrag (zie bijlage 1).

¹ De onderlinge afspraak van kinderen is dat pestgedrag op en buiten school actief wordt gesignaleerd en gemeld

3. Een aantal oplossingsgerichte gesprekken (conflicthantering)

Indien het ongewenste gedrag niet stopt, of er sprake is van een ernstig geval kan de leerkracht een gesprek met betrokken kinderen aangaan. Waarbij de leerkracht alle tijd neemt. Meestal vindt dit gesprek plaats op een gepland moment, zodat de leerkracht hiervoor vrijgeroosterd kan worden en alle tijd voor het gesprek kan nemen.

Het gesprek kan er toe leiden dat er met de leerling die gepest wordt, de leerling die pest, of met beiden, een oplossingsgericht handelingsplan (Kids Skills zie plan in ParnasSys) wordt gemaakt.

De leerling die pest wordt daarbij uitgedaagd om de situatie niet alleen te neutraliseren, maar ook te herstellen (herstelrecht). Door actief iets te doen richting de leerling die gepest wordt, maar zeker ook naar de rest van de groep, kan de leerling die pest (juist) een positieve bijdrage leveren aan de groep.

Sowieso betreft de leerkracht – waar mogelijk – de rest van de groep bij de aanpak van het betreffende gedrag.

4. Informeren ouders

Het moment van informeren van ouders hangt af van de ernst van de zaak. We vinden dat kinderen ook een kans op herstel verdienen. Het kan echter zijn, dat we de ouders alleen informeren en op de hoogte brengen over bepaalde afspraken die op school zijn gemaakt. Dit gebeurt zowel met de ouders van de leerling die gepest wordt, als met de leerling die pest. Pesten kan doorgaans alleen effectief worden aangepakt als er door alle betrokkenen medewerking wordt verleend.

5. Escaleren van de straf

Indien het pestgedrag doorgaat, heeft de leerkracht de mogelijkheid om te escaleren. De ouders/verzorgers van de leerling die pest worden hiervan telefonisch, of, wanneer de ouders/verzorgers niet bereikbaar zijn, via een briefje, op de hoogte gesteld.

De leerkracht noteert vanaf hier alle stappen in het leerlingdossier en informeert de intern begeleider en de directie. Op de dossierkaart staat ook wanneer de leerling vanwege zijn/haar gedrag naar de directeur wordt gestuurd.

Bij iedere melding op de kaart omschrijft de leerkracht 'de toedracht'. Bij de derde melding op de kaart worden de ouders op de hoogte gebracht van het ruzie-pestgedrag. Door het consequent bijhouden op papier van het gedrag van een leerling wordt - door de jaren heen - in kaart gebracht waar een bepaalde leerling mee worstelt. Dit kan van belang zijn voor eventuele verdere gesprekken met externe deskundigen of hulpverleners. Ook naar de leerling die pest en diens ouders toe, kan aan de hand van de concrete voorvallen aangetoond worden dat een en ander te frequent voorkomt. Leerkracht(en) en ouders proberen in goed overleg samen te werken aan een bevredigende oplossing.

De stappen die de leerkracht kan zetten zijn:

- een leerling één of meerdere pauzes binnen laten blijven onder toezicht
- het laten nablijven tot alle kinderen naar huis vertrokken zijn
- het geven van een schriftelijke opdracht zoals een stelopdracht over de toedracht en zijn of haar rol in het pestprobleem
- concrete afspraken maken met de leerling over de gedragsverandering en deze iedere week evalueren. De leerling moet nadrukkelijk blijk geven van verandering van gedrag.

Bij iedere stap blijft de leerkracht gefocust op mogelijkheden om een positieve ontwikkeling te stimuleren.

6. **Gesprek(ken) met de ouders**

In ernstige gevallen is het nodig om de hulp van de betrokken ouders in te schakelen om het pestgedrag te stoppen. In dit geval worden de ouders van de leerling die gepest wordt en van de leerling die pest, voor een gesprek op school uitgenodigd.

Het gesprek is gericht op samenwerking en communicatie. Daarbij hebben alle betrokkenen een eigen rol en verantwoordelijkheid. De inbreng van de ouders blijft bij voorkeur beperkt tot het aanreiken van informatie, tot het geven van suggesties en tot het ondersteunen van hun kind bij de – zo mogelijk – gemeenschappelijk gekozen aanpak.

Het is niet de bedoeling - en zeker niet handig - wanneer ouders naar school komen om eigenhandig het probleem voor hun kind op te komen lossen. Doorgaans wordt het probleem hierdoor alleen maar groter en de kans op een oplossing kleiner.

7. **De intern begeleider als schoolcontactpersoon**

Ook de intern begeleider kan worden ingeschakeld. Dat kan door de leerling(en) zelf, maar ook door de leerkracht. Deze schoolcontactpersoon kan zijn/haar ervaring en deskundigheid inzetten om een mogelijke oplossing van het pestgedrag te bewerkstelligen.

8. **Professionele hulp inschakelen**

Als het pestgedrag blijft voortduren wordt hulp van buitenaf ingeschakeld voor sociale vaardigheidstraining. Dit kan door de SBD, bureau Jeugdzorg of RIAGG. Ouders dienen hiervoor, toestemming te geven.

9. **Time out, schorsing en verwijdering**

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling een time-out te geven. Dit gebeurt zo mogelijk in de thuissituatie, of als dat niet kan, door de leerling in een andere groep te plaatsen (*time-out intern*) binnen de school. Ook het (tijdelijk) plaatsen op een andere school (*time-out extern*) behoort tot de mogelijkheden. Blijft de leerling die pest volharden in zijn gedrag, dan kan worden overgegaan tot schorsing, eventueel gevolgd door verwijdering van school.

BIJLAGE 1 Begeleiding van leerlingen

Handvatten voor het begeleiden van een leerling die gepest wordt

- Medeleven tonen en luisteren en vragen: hoe en door wie wordt er gepest
- Nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat doet hij/zij voor tijdens en na het pesten
- De leerling in laten zien dat je op een andere manier kunt reageren
- Zoeken en oefenen van een andere reactie, bijvoorbeeld je niet afzonderen
- Het kind dat gepest wordt in laten zien waarom een ander kind pest.
- Nagaan welke oplossing het kind zelf wil
- Sterke kanten van de leerling benadrukken
- Benoemen als de leerling zich anders/beter opstelt (opsteker!)
- Praten met de ouders van de leerling die gepest wordt en de ouders van de leerling die pest
- Het kind dat gepest wordt niet overbeschermen bijvoorbeeld naar school brengen of 'ik zal het de pesters wel eens gaan vertellen'. Hiermee plaats je het kind juist in een uitzonderingspositie waardoor het pesten zelfs nog toe kan nemen.

Handvatten voor het begeleiden van een leerling die pest

- Praten; zoeken naar de reden van het ruzie maken/pesten (baas willen zijn, jaloezie, verveling, buitengesloten voelen)
- Laten inzien wat het effect van zijn/ haar gedrag is voor de ander
- Excuses aan laten bieden
- In laten zien welke sterke (leuke) kanten de leerling die gepest wordt, heeft
- Contact tussen ouders en school; elkaar informeren en overleggen. Inleven in het kind; wat is de oorzaak van het pesten?²
- Pesten is verboden in en om de school: wij houden ons aan deze regel; straffen als het kind wel pest – belonen (complimentje/schouderklopje) als kind zich aan de regels houdt.
- Kind leren niet *meteen kwaad* te reageren, *leren beheersen*, de 'stop-eerst-nadenken-houding' of een andere manier van gedrag aanleren.
- Zoeken met kind en/of ouders/verzorgers van een sport of club; waar het kind kan ervaren dat contact met andere kinderen leuk kan zijn.
- Inschakelen hulp; sociale vaardigheidstrainingen ; Jeugdgezondheidszorg; huisarts; GGD

² Oorzaken van pestgedrag kunnen zijn:

- Een problematische thuissituatie
- Thuis - vaak niet zo bedoeld - 'geplaagd' worden (herhaling van kleine grapjes)
- Voortdurend gevoel van anonimiteit (buitengesloten voelen)
- Voortdurend in een niet-passende rol worden gedrukt
- Voortdurend met elkaar de competitie aan gaan
- Een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt

BIJLAGE 2: Adviezen aan ouders/verzorgers

Adviezen van de school aan ouders van kinderen die pesten

- Neem het probleem serieus. Raak niet in paniek: elk kind loopt de kans te gaan pesten;
- Praat met uw kind om achter de mogelijke oorzaken te komen;
- Maak uw kind gevoelig voor wat het anderen aandoet;
- Besteed aandacht aan uw kind;
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport om eventuele agressie vreedzaam kwijt te kunnen; en in overleg te blijven met anderen;
- Laat het kind deelnemen aan een Sociale Vaardigheidstraining;
- Schakel eventueel deskundige hulp in.

Adviezen van de school aan ouders van kinderen die gepest worden

- Bespreek het probleem en eventuele acties eerst met de leerkracht;
- Steun uw kind in de gedachte dat er een eind aan het pesten komt;
- Lees samen met uw kind literatuur over pesten op school. Vraag om literatuurlijst of suggesties op school;
- Help uw kind zijn/haar zelfrespect terug te krijgen;
- Stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;
- Blijf in gesprek met uw kind;
- Laat uw kind opschrijven wat het meemaakt;
- Laat uw kind deelnemen aan een Sociale Vaardigheidstraining;
- Schakel eventueel deskundige hulp in.

Adviezen van de school aan alle ouders

- Neem het probleem serieus: het kan ieder kind overkomen;
- Neem de ouders van het kind dat pest serieus;
- Neem de ouders van het kind dat gepest wordt serieus;
- Praat met uw kind over school, over de relaties op school. Vraag uw kind zo nu en dan of er in de klas iemand wordt gepest;
- Koppel informatie van uw kind terug naar school: wie wordt er gepest, wie pest er, wat gebeurt er dan, waar en wanneer gebeurt het dan;
- Corrigeer uw kind als het voortdurend anderen buitensluit of pest;
- Geef als ouder het goede voorbeeld, wees niet neerbuigend of respectloos ten opzichte van anderen;
- Leer uw kind voor anderen op te komen.